

Rapportage ecologische quickscan

Selissen te Bostel

Van Wanrooij Bouw & Ontwikkeling

Een gezamenlijk product van:

Colofon

Projectleider

B. Brandt

Rapportage

B. Brandt BSc

Rapport

BLWM2017-3-RAP1

Klantcode

BLWM

In opdracht van

Bureau LWM

Contactpersoon quickscan

Benjamin Brandt BSC

06-47163522

benjamin@habitus.nl

Opleverdatum

7 april 2017

Interne controle

A. van Duijvenboden BSc

Paraaf

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport (inclusief foto's) is toegestaan onder vermelding van de bron.

Dit rapport is met de grootse zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt *Quickscan flora & fauna* geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of door toepassing van adviezen.

www.quickscan-flora-en-fauna.nl

Waarom kiest u voor een combinatie van DNatuur en Quickscan?

DNatuur en Habitus hebben hun krachten gebundeld. DNatuur beschikt over specialistische ecologische kennis over duin- en veengebieden en kan data en natuurwetgeving vertalen naar een werkwijze die praktisch is voor de opdrachtgever. Quickscan is sterk in het beoordelen van ecologische waarden en risico's en beschikt over de capaciteit om vaak op korte termijn een onderzoek uit te voeren. Samen zorgen we voor een inhoudelijk sterk product waarin gebiedskennis geborgd is.

Quickscan

DUIJVENBODEN
FOTOGRAFIE ADVIES ONDERZOEK

NATUUR

Correspondentieadres:

Matenalaan 31

6825 DP, Arnhem

www.quickscan-flora-en-fauna.nl

Quickscan is een onderdeel van Habitus natuur & landschap

www.habitus.nl

Kvk-nummer: 61229628

Btw-nummer: NL854262301B01

Rekeningnummer: NL14ABNA0494577894

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding en onderzoek	2
2. Conclusie en aanbevelingen	5
3. Projectgebied en werkzaamheden	7
4. Aanwezige soorten en gebieden	9
5. Toetsing aan wetgeving	13
Bronnenlijst	15
Bijlage 1 - Kaart werkzaamheden	16
Bijlage 2 - Natuurwetgeving	17
Bijlage 3 - Beschermden soorten Wnb	20
Bijlage 4 - Vrijgestelde soorten	23
Bijlage 5 - Effecten N2000	24

INLEIDING EN ONDERZOEK

In dit hoofdstuk wordt de aanleiding voor dit onderzoek besproken. Ook wordt het doel besproken en maakt u kennis met de centrale vraagstelling. Hierna volgen de criteria, reikwijdte en de onderzoeksopzet. Om de voor u benodigde informatie snel te kunnen vinden, kunt u de leeswijzer raadplegen.

Beeldimpressie projectgebied

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens enkele schuren te slopen en woningen te bouwen binnen het projectgebied. De quickscan wordt aangevraagd in het kader van een bestemmingsplanwijziging. Bij de geplande activiteiten dient rekening te worden gehouden met de geldende natuurwetgeving.

1.2 Doel en centrale vraag

Door middel van deze ecologische quickscan wordt getoetst aan diverse natuurwetten. De centrale vraag luidt dan ook:

Zijn de voorgenomen werkzaamheden in strijd met de soortbescherming, bescherming van houtopstanden of gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming (Wnb) of het beleid van de provincie aangaande het Nationaal natuurnetwerk (NNN)? Welke vervolgstappen dienen genomen te worden voor met de uitvoering gestart kan worden?

Dit rapport dient voor de initiatiefnemer als bewijsstuk dat een ecologische quickscan is verricht.

1.3 Criteria

Op deze ecologische quickscan zijn de volgende criteria van toepassing:

- Het onderzoek is uitgevoerd door deskundige ecologen volgens de definitie van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland.
- Het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk adviesbureau. Habitus natuur & landschap verklaart hierbij geen enkel belang te hebben bij de uitkomst van het onderzoek. Ook heeft iedere vaste medewerker de [ethische gedragscode](#) ondertekend en beloofd hiernaar te handelen.
- De resultaten zijn op een efficiënte wijze verkregen, dat wil zeggen dat er een adequate verhouding bestaat tussen kosten in relatie tot de geleverde resultaten.
- De resultaten zijn zo objectief en betrouwbaar mogelijk verkregen.
- De uitkomsten (inclusief logische vervolgstappen) van het natuuronderzoek zijn begrijpelijk voor de opdrachtgever.
- De kwaliteit van het natuuronderzoek kan beoordeeld worden door het bevoegd gezag.
- Het onderzoek voldoet aan de interne proces- en kwaliteitseisen van Habitus natuur & landschap. Bekijk deze op <https://habitus.nl/EisenEcologischOnderzoek>.
- Dit onderzoek is maximaal drie jaar geldig na de opleverdatum (zie colofon).

1.4 Reikwijdte

In een ecologische quickscan wordt getoetst aan de soortbescherming, bescherming van houtopstanden en gebiedsbescherming van de Wnb en het beleid van de provincie aangaande het NNN. Hieronder wordt toegelicht wat hiermee wordt bedoeld.

1.4.1 Soortbescherming

Er wordt getoetst of er overtreding zijn van verbodsbepaling gerelateerd aan de vogelrichtlijnsoorten ([artikel 3.1](#)) habitatrictlijnsoorten ([artikel 3.5](#)) en nationale soorten ([artikel 3.10](#)) waarvan de niet vrijgestelde soorten (bijlage 3 en 4). Indien er mogelijk een overtreding wordt begaan, wordt aangegeven welke maatregelen genomen moeten worden zoals. Dit kan bijvoorbeeld een nader onderzoek zijn of een maatregel om de overtreding te voorkomen, bijvoorbeeld werken buiten het broedseizoen van vogels. Indien een soort daadwerkelijk voorkomt en er geen maatregelen kunnen worden genomen om overtreding te voorkomen, dient een ontheffing te worden aangevraagd conform artikel 3.3. Als er volgens een gedragscode kan worden gewerkt, zullen wij dit aangeven.

1.4.2 Bescherming van houtopstanden

Indien er houtopstanden gekapt worden, wordt aangegeven of de Wnb wordt overtreden (artikel 4.2). Daarbij wordt aangegeven of een melding noodzakelijk is, een herplantplicht geldt (artikel 4.3) of dat er een gemeentelijke kapvergunning moet worden aangevraagd en welke vervolgstappen hierbij noodzakelijk zijn. Het eventueel aanvragen van een kapvergunning valt buiten deze quickscan.

1.4.3 Gebiedsbescherming of provinciaal beleid (NNN)

In een ecologische quickscan wordt onderzocht of er in redelijkheid een effect te verwachten is op beschermde gebieden en of een vervolgonderzoek nodig is bij de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden. In de Wnb gaat dat om Natura 2000-gebieden (artikel 2.7) of bijzondere nationale gebieden. Daarnaast wordt rekening gehouden met provinciaal beleid zoals NNN of bijvoorbeeld bijzondere weidevogelgebieden. Indien er effecten worden verwacht, dan wordt aangegeven welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

1.5 Werkwijze

De ecologische quickscan bestaat uit een bureau-onderzoek, een veldonderzoek en een toetsing. Door middel van een bureau-onderzoek wordt bepaald welke beschermde soorten en gebieden er in (de buurt van) het projectgebied voorkomen. Het bureau-onderzoek kent verschillende onderdelen, namelijk het raadplegen van:

- www.telmee.nl;
- kaartmachines EHS en Natura 2000;
- gebiedsspecifieke onderzoeken/rapporten (indien relevant).

De resultaten van het bureau-onderzoek kunnen zaken aan het licht brengen die tijdens het veldonderzoek van belang zijn. Daarom wordt het bureau-onderzoek altijd uitgevoerd voorafgaand aan het veldonderzoek. In het bureau-onderzoek wordt ook bepaald of er beschermde natuurgebieden aanwezig zijn in of nabij het projectgebied. Indien effecten op beschermde gebieden niet uitgesloten kunnen worden, wordt geadviseerd een nadere toetsing voor gebiedsbescherming uit te voeren.

Na het bureau-onderzoek wordt in het veld onderzocht of de beschermde soorten (mogelijk) in het gebied aanwezig zijn. Hierbij wordt onderzocht of het aanwezige biotoop geschikt is voor de beschermde soorten. Het veldbezoek betreft dus voornamelijk een potentiebepaling. Aanvullend wordt gezocht naar (sporen) van beschermde soorten. De tijdens het veldbezoek aangetroffen individuen of vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten worden geregistreerd.

Vervolgens wordt getoetst of bij de uitvoering van de werkzaamheden sprake is van overtreding van de Wet Natuurbescherming. Dit wordt gedaan door de effecten van de werkzaamheden (zoals doorgegeven door de opdrachtgever) op de beschermde soorten te bepalen. Op basis van deze toetsing worden aanbevelingen gedaan voor een eventueel vervolgtraject in het op te leveren rapport. Indien mitigerende maatregelen mogelijk zijn, worden deze genoemd. Als er nader soortgericht onderzoek nodig is, zal een omschrijving van de methodiek gegeven worden evenals de optimale uitvoeringsperiode. Ook wordt bepaald of vervolgstappen in het kader van beschermde Natura 2000-gebieden of de Natuurnetwerk Nederland (NNN) nodig zijn.

1.6 Leeswijzer

Dit rapport is zo opgesteld dat informatie op een logische plek staat en belangrijke informatie snel gevonden kan worden. Voor het merendeel van de lezers zullen de conclusie en aanbevelingen veelal het meest relevant zijn, daarom is er voor gekozen om deze informatie direct in het volgende hoofdstuk te presenteren. Na dit hoofdstuk volgt de gebruikelijke structuur met in hoofdstuk 3 een beschrijving van het gebied en de voorgenomen ontwikkeling. Hierna worden de verkregen resultaten besproken in hoofdstuk 4 en vindt in hoofdstuk 5 de interpretatie en toetsing van de onderzoeksgegevens plaats in relatie tot de voorgenomen ontwikkeling.

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In dit hoofdstuk worden de conclusies uit de ecologische quickscan gepresenteerd en worden aanbevelingen voor de uitvoering gegeven.

Dassenhaar aan prikkeldraad aan de rand van het projectgebied

De voorgenomen werkzaamheden zijn mogelijk in strijd met de Wet Natuurbescherming. Dit is bepaald op basis van de onderstaande conclusies:

2.1 Toetsing aan wetgeving

Hieronder volgt een samenvatting van de toetsing:

2.1.1 Effecten op beschermde gebieden

Effecten van de voorgenomen werkzaamheden op beschermde gebieden kunnen niet geheel uitgesloten worden. De ontwikkeling kan leiden tot meer stikstofdepositie dan de drempelwaarde, zowel in de ontwikkelingsfase als in de gebruiksfase. Daarnaast zijn er negatieve effecten op vogels te verwachten op het naastliggende terrein, behorend tot Natuurnetwerk Brabant (NNB). Overige effecten op Natura 2000-gebieden kunnen wel uitgesloten worden, deze gebieden liggen op een te grote afstand en de voorgenomen werkzaamheden.

2.1.2 Effecten op beschermd soorten Wet natuurbescherming

Voor de volgende soorten wordt bij uitvoering van de werkzaamheden zoals voorgenomen de Wet natuurbescherming **met zekerheid overtreden**: huismus.

Voor de volgende soorten wordt bij uitvoering van de werkzaamheden zoals voorgenomen de Wet natuurbescherming **mogelijk overtreden**: das, heikikker, grote modderkruiper, gierzwaluw, vleermuizen en vogels zonder jaarrond beschermd nest.

2.1.3 Effecten op houtopstanden

De Wet natuurbescherming voor houtopstanden wordt mogelijk overtreden, dit is afhankelijk van of er meer dan 20 bomen worden gekapt.

2.2 Benodigde vervolgstappen

Voor alle soorten waarvoor de Wet Natuurbescherming en/of het natuurbeleid van de provincie (mogelijk) wordt overtreden, worden hieronder de vervolgstappen beschreven, uit te voeren door een deskundige.

2.2.1 Vervolgonderzoek is nodig voor de volgende soorten

- Huismus. Voer minimaal twee bezoeken uit in de periode 1 april t/m 15 mei.
- Gierzwaluw. Voer drie bezoeken uit in de periode 1 juni t/m 15 juli.
- Das. Het is aan te bevelen contact op te nemen met stichting das en boom omtrent gegevens over de grootte van de dassenfamilie en hoeveel jaar de burcht al in gebruik is. Aanvullend kan met wildcamera's het gebruik van de akkers uit het projectgebied onderzocht worden.
- Bunzing en steenmarter. Met behulp van sporenonderzoek en gebruik van wildcamera's kan het gebruik van de geschikte locaties onderzocht worden.
- Vleermuizen. Verricht onderzoek conform vleermuisprotocol 2017. Dat betekent naar verwachting ongeveer vijf bezoeken in de periode 15 mei t/m 1 oktober.
- Heikikker. Afhankelijk van planning en tijd kan onderzoek volstaan met drie bezoeken in de periode april t/m juli worden volstaan.
- Grote modderkruiper. Verricht onderzoek door minimaal 1 bezoek uit te voeren in periode maart t/m juni.

De veldbezoeken van sommige onderzoeken kunnen gecombineerd worden.

2.2.2 Maatregelen bij de uitvoering van de werkzaamheden

De volgende maatregelen zijn onafhankelijk van nader onderzoek van kracht:

- Werk buiten het broedseizoen (globaal van 15 maart tot en met 15 juli) voor vogels zonder jaarrond beschermd nest of na een broedvogelinspectie door een ecooloog.
- Stel na het nader onderzoek, maar voor aanvang van de werkzaamheden een ecologisch werkprotocol op waarin wordt samengevat hoe de werkzaamheden plaats kunnen vinden zonder de Wet natuurbescherming te overtreden.

PROJECTGEBIED EN VOORGENOMEN WERKZAAMHEDEN

Dit hoofdstuk begint met een beschrijving van de huidige situatie in het projectgebied. Hierna worden de aard en planning van de werkzaamheden beschreven.

Beeldimpressie projectgebied: akker, kwelslootje en enkele bomen. Kwelsloot is geschikt voor heikikker en grote modderkruiper.

3.1 Huidige situatie

Het projectgebied betreft de Selissen te Boxtel en ligt in de provincie Noord-Brabant. De begrenzing van het projectgebied is weergegeven in figuur 1. De rode omlijning betreft de oorspronkelijke uitvraag. De oranje omlijning is hier later door de opdrachtgever aan toegevoegd. Deze quickscan heeft betrekking op beide gebieden.

De volgende uitgangspunten voor de werkzaamheden binnen het projectgebied zijn van toepassing:

- Woonhuizen- en woonboederijen blijven behouden (geldt specifiek voor vak C niet voor B).
- Schuren worden gesloopt.
- De bomenrijen langs de Selissen blijven behouden.

In de huidige situatie bestaat het projectgebied uit primair projectgebied (rode omlijning) uit voornamelijk akkerland. Daarnaast zijn er enkele bomen aanwezig. Centraal gelegen in het projectgebied zijn enkele boederijen aanwezig en woonhuizen.

Figuur 1: het primaire projectgebied is rood omrand. Daarnaast is een extra projectgebied in oranje belijning weergegeven (Bron: PDOK luchtfoto, 2015).

3.2 Werkzaamheden en planning

In het projectgebied worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd. Een impressie van de nieuwe situatie is aangegeven op de kaart in bijlage 1.

1. Gebouwen slopen
2. Bomen kappen.
3. Dempnen watergang
4. Nieuwe woningen bouwen.
5. Nieuwe beplanting aanbrengen.

De precieze planning van de werkzaamheden is ten tijde van de uitvoering van deze ecologische quickscan nog niet bekend maar zal in de komende jaren plaats gaan vinden.

AANWEZIGE SOORTEN EN GEBIEDEN

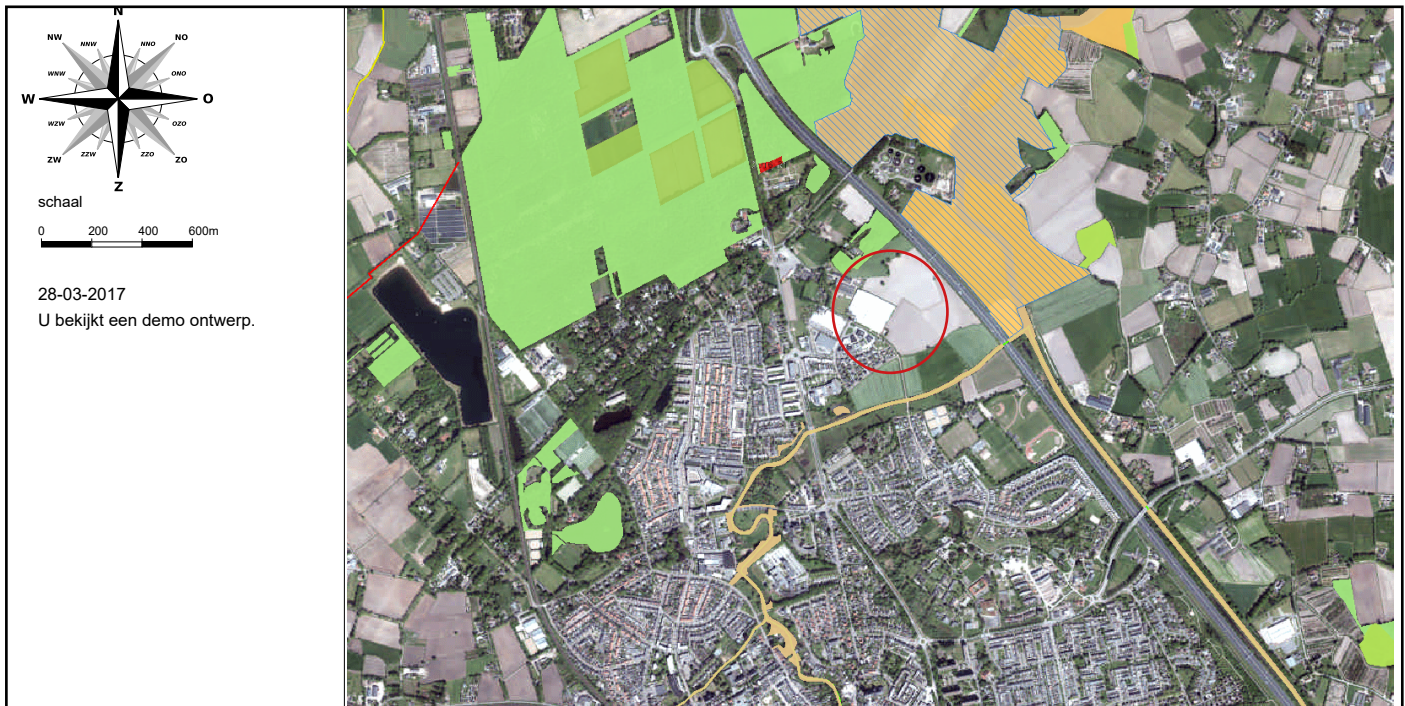
Dit hoofdstuk beschrijft de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden in en rond het projectgebied.

Kapschuur met sporen van nesten in het midden van het dak.

4.1 Beschermd gebieden

Binnen het projectgebied bevinden zich geen gebieden behorend tot Natura 2000 of beleid zoals Natuurnetwerk Brabant (NNB). Het bos direct ten noorden van het projectgebied behoort wel tot het Natuurnetwerk Brabant (NNB) en behoort tot N16.01 Droog bos met productie. Het dichtstbijzijnde gebied dat valt onder Natura 2000 bevindt zich op circa vier kilometer ten zuidwesten van het projectgebied en betreft Kampina en Oisterwijkse vennen.

Figuur 3: ligging projectgebied (rode cirkel) ten opzichte van NNB-gebieden (lichtgroene kleur) en Natura 2000 (niet aanwezig op kaart). Bron: Geodataviewer provincie Noord-Brabant, 2017.

4.1.1 Effecten op beschermde gebieden

Er vindt geen ruimtebeslag plaats op gebieden behorend tot Natuurnetwerk Brabant of Natura 2000. Vanwege de afstand zijn de meeste storingsfactoren (zoals oppervlakteverlies en optische verstoring) bij deze ontwikkeling niet van toepassing. De effecten van een verhoogde N-depositie op het Natura 2000-gebied Kampina en Oisterwijkse vennen kunnen echter niet op voorhand uitgesloten worden (zie bijlage 5 voor de effectenindicator).

Volgens de 'Verordening ruimte 2014' dienen alle negatieve effecten die tot aantasting van de ecologische waarden van een gebied behorend tot Natuurnetwerk Brabant kunnen leiden, te worden beperkt en overgebleven negatieve effecten gecompenseerd te worden. De voorgenomen activiteit leidt tot een woningfunctie van het projectgebied. In de permanente situatie wordt door dit gebruik geen effecten verwacht op het naastgelegen NNB gebied. Verstoring van vogels tijdens de bouwfase zijn niet uit te sluiten.

4.2 Beschermde soorten

Het bureau-onderzoek en veldonderzoek is uitgevoerd op 28 maart 2017, beide door Benjamin Brandt. Tijdens het veldbezoek was het droog, circa 12 graden, onbewolkt en stond er een windkracht van circa 2 Bft vanuit de richting zuidwest. Tijdens het veldonderzoek is voor alle soorten die uit het bureau-onderzoek naar voren zijn gekomen onderzocht of het projectgebied beschermde functies kan hebben en welke functies dit dan zijn. De resultaten van zowel het bureau- en als het veldonderzoek zijn te zien in figuur 4. In de derde kolom is aangegeven of er (mogelijk) een beschermde functie aanwezig is voor de betreffende soort. In figuur 5 zijn relevante waarnemingen opgenomen op kaart.

Te verwachten soort op basis van bureau-onderzoek	a/m ¹	Te verwachten functies op basis van veldonderzoek ²	Onderbouwing en locaties ³
Heikikker	m	V, L	Deze soort kan de watergangen in het projectgebied als voortplantingsplaats gebruiken en overwinteren in de hoger gelegen zandige akkers.
Bunzing	m	V	Bunzing kan gebruik maken van de holtes in de bomen (holte bij stamvoet) en hooibergen of rommelhoekjes op de boerenerven.
Steenmarter	m	V	Er zijn geen latrines aangetroffen in de aanwezige schuren maar de marter kan gebruik maken van de holtes in de bomen.
Grote modderkruiper	m	V	De watergangen zijn voor de grote modderkruiper geschikt biotoop omdat het kwelslootjes (rijk aan ijzer) betreffen, ondiep zijn en daardoor er weinig concurrentie van andere soorten is.
Das	a	F	Tijdens het veldbezoek zijn sporen van das waargenomen aan de noordkant van het gebied (Zie figuur 5). De sporen betreffen plukken dassen haar aan het daar aanwezige prikkeldraad. Er zijn wissels te zien die afkomstig zijn vanuit het bosje aan de noordkant. Burchten van das is niet in het projectgebied aangetroffen. De verwachting is dat in het bosje aan de noordkant buiten het projectgebied de dassenburcht aanwezig is. Het projectgebied vervult naar verwachting een functie als foerageergebied voor de aanwezige dassenfamilie. Rondom het bos zijn slechts enkele percelen die als foerageergebied kunnen dienen voor de das. Mogelijk vindt 50% of meer van het foerageren plaats in het projectgebied. Verder is het onduidelijk of er faunatunnels aanwezig zijn die de dassen naar de oostkant van de A2 leiden.
Gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, franjestaart, watervleermuis, bosvleermuis en rosse vleermuis.	m	Kr, P en W.	De bomen in het projectgebied vak C hebben geen geschikte holtes voor vleermuizen. Daarnaast zijn de te slopen schuren in projectgebied in vak C ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De schuren hebben of geen spouwmuur, of geen toegankelijke spouwmuren door het ontbreken van open stootvoegen. In enkele gevallen zijn alle mogelijke openingen allemaal afgesloten met isolatie. De woningen (die niet worden gesloopt) in vak C zijn wel allemaal potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De bomenrij langs de Selissen (die behouden blijven) vervult waarschijnlijk een vliegrouete en foerageergebied functie. Het projectgebied zelf in vak C heeft geen functie als foerageergebied voor vleermuizen doordat het een open akkergebied betreft. De woningen uit vak B zijn allemaal geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.
Huismus	m	N	Er zijn huismussen waargenomen in een kapschuur (zie figuur 5). Hier waren tientallen huismussen aanwezig en was er nestmateriaal aanwezig. Daarnaast zijn de huizen en gebouwen uit vak B geschikt voor huismus.
Gierzwaluw	m	N	In het primaire projectgebied (C) zijn geen geschikte plekken voor gierzwaluw waargenomen. De woningen aanwezig in het extra projectgebied (B) zijn wel geschikt voor gierzwaluw en mogelijk komen hier nest locaties voor.
Vogels zonder jaarrond beschermd nest	m	N	In het projectgebied kunnen vogels broeden zonder jaarrondbeschermd nest die voorkomen in de biotopen: akker, gebouwen en beplanting zoals bijvoorbeeld Kievit, spreeuw, houtduif en vink.
Waterspitsmuis	N.v.t.	N.v.t.	Deze soort wordt uitgesloten omdat watergangen met geleidelijke oever, begroeid met hogere vegetatie zoals ruigte.
Levendbarende hagedis, hazelworm	N.v.t.	N.v.t.	Deze soorten worden uitgesloten omdat geschikt biotoop ontbreekt: heide, structuurrijke bermvegetatie, heischrale bermen, vochtige heide, bosrand.
Eekhoorn	N.v.t.	N.v.t.	Deze soort wordt uitgesloten omdat in de bomen in het projectgebied geen nesten aangetroffen die van eekhoorn zijn.
Kleine ijsvogelvlinder,	N.v.t.	N.v.t.	Geschikt biotoop afwezig: begroeiing met wilde kamperfoelie.
Platte schijfhoren, gestreepte waterroofkever.	N.v.t.	N.v.t.	Geschikt biotoop afwezig: veenslootjes met rijke onderwaterbegroeiing. In het projectgebied zijn slechts twee watergangen aanwezig die bestaan uit zeer ondiepe, smalle zeer ijzerhoudende kwelslootjes waar waterplanten ontbreken.
Poelkikker	N.v.t.	N.v.t.	Poelkikker wordt uitgesloten door ontbreken van geschiktbiotoop: voedselarm, schoonwater bij voorkeur zwak zuur. De akkers in het projectgebied worden bemest en dit heeft invloed op de voedingstoestand van de watergangen. Daarnaast ontbreken goed ontwikkelde vegetaties in de slootjes in het projectgebied.
Kamsalamander, gevleete witsnuitlibel, drijvende waterweegbree	N.v.t.	N.v.t.	De soort wordt niet verwacht omdat de sloten door het mestgebruik voedselrijk zijn. Verder ontbreekt er een goed ontwikkelde onderwatervegetatie.

Boomvalk, wespdepief, ooievaar, buizerd, sperwer, ransuil, roek en havik	N.v.t.	N.v.t.	In de aanwezige beplanting het projectgebied zijn geen nesten aangetroffen die geschikt zijn voor roofvogels zoals horsten of kraaiennesten (welke door boomvalk gebruikt kan worden).
Kerkuil en steenuil	N.v.t.	N.v.t.	In het projectgebied zelf zijn geen geschikte nestlocaties waargenomen voor deze soorten zoals nestkasten of schuren die geschikt zijn. Dit omdat de schuren afgesloten zijn met kippengaas of gewoon niet toegankelijk. Wel zijn er steenuilenkasten aanwezig aan de noordkant van het projectgebied. Vanwege de afstand van het projectgebied tot deze locatie wordt niet verwacht dat het projectgebied een essentieel onderdeel is van het leefgebied van de steenuil.

Figuur 4: resultaten bureau- en veldonderzoek

¹ a = beschermde functie aangetroffen, m = mogelijk beschermde functie aanwezig

² N: nestplaats, F = foerageergebied, V= Voortplantingsplaats, L= Landbiotoop, Kr= Kraamverblijf, P= Paarverblijf, W= Winterverblijf.

Figuur 5: waarnemingen veldonderzoek

4.2.1 Vrijgestelde soorten

In figuur 4 zijn de volgende soorten niet opgenomen vanwege een provinciale vrijstelling: Konijn, bunzing, egel, rosse woelmuis, haas, ondergrondse woelmuis, bruine kikker, bosmuis, dwergmuis, tweekleurige bosspitsmuis, dwergspitsmuis, ree, gewone pad, veldmuis, aardmuis, kleine watersalamander en huispitsmuis. De bunzing is vrijgesteld tot 1 oktober 2017. Ruimtelijke ontwikkelingen die na 1 oktober 2017 verricht worden, dienen getoetst te worden op effecten op deze soort. Om deze reden is bunzing dan ook opgenomen in tabel 4.

4.3 Houtopstanden

In en rond het projectgebied zijn houtopstanden aanwezig. Indien er meer dan 20 bomen worden gekapt zal een melding moeten worden gedaan bij de provincie. Daarnaast is er mogelijk een kapvergunning aan de orde.

TOETSING AAN WETGEVING

In dit hoofdstuk worden de voorgenomen werkzaamheden getoetst aan de wet- en regelgeving.

Een woning uit deelgebied B. Daken en kopgevels geschikt voor huismus, gierzwaluw en vleermuizen.

5.1 Toetsing beschermde gebieden

De voorgenomen werkzaamheden zijn mogelijk in strijd met gebiedsbescherming uit de Wet natuurbescherming voor Natura 2000-gebieden, de ontwikkeling valt mogelijk niet binnen de drempelwaarde voor stikstofdepositie. Overige effecten op het beschermde Natura 2000-gebied zijn door de afstand van het gebied uit te sluiten. Tijdens de bouwfase zou daarnaast negatieve effecten op vogels kunnen optreden op het naastliggende terrein, behorend tot Natuurnetwerk Brabant (NNB). Door te werken buiten het broedseizoen kan dit worden voorkomen.

5.2 Toetsing houtopstanden

De Wet natuurbescherming voor houtopstanden wordt mogelijk overtreden, dit is het geval wanneer er meer dan 20 bomen worden gekapt.

5.3 Toetsing beschermde soorten

De onderstaande tabel biedt een totaaloverzicht van de ecologische risico's in dit project met betrekking tot de Wet natuurbescherming (Wnb). In de tabel staan alle mogelijk aanwezige soorten. Per soort is weer gegeven welke verboden kunnen worden overtreden en welke maatregelen er daarom nodig zijn.

Resultaten volgens hoofdstuk 4				Toetsing aan Wet natuurbescherming		
Soort(groep)	a/m ¹	Beschermingsregime ⁴	Functie ²	Werkzaamheid ³	Kans op overtrekking Wnb	Te nemen maatregel(en)
Vogels zonder jaarrond beschermd nest	m	Vogels (Artikel 3.1 Wnb)	N	1, 2,3 en 4	3.1 lid 1,2 en 4.	Werken buiten het broedseizoen (15 maart- 15 juli) of na broedvogelinspectie door een ecooloog zodat overtreding wordt voorkomen.
Das	a	Andere soort (Artikel 3.10 Wnb)	F	4	3.10	Verricht onderzoek naar het gebruik van de akkers in gebied C door das om het belang van het gebied voor de aanwezige dassen te bepalen. Indien het gebied essentieel is voor de dassenfamilie zal een ontheffing aangevraagd moeten worden.
Bunzing en steenmarter	m	Andere soort (Artikel 3.10 Wnb)	V	1,2	3.10	Verricht onderzoek naar vaste rust en verblijfplaatsen voor de bunzing. Indien deze aanwezig zijn en vernietigd moeten worden dan zal een ontheffing aangevraagd moeten worden.
Heikikker	m	Habitatrichtlijn (Artikel 3.5 Wnb)	V, L	3, 4	3.5 lid 1, 2 en 4	Verricht onderzoek naar aanwezigheid van heikikker in de watergangen. Indien aanwezig dan zal er een ontheffing aangevraagd moeten worden.
Grote modderkruiper	m	Andere soort (Artikel 3.10 Wnb)	V	3	3.10	Verricht onderzoek naar aanwezigheid van grote modderkruiper in de watergangen. Indien aanwezig dan zal er een ontheffing aangevraagd moeten worden.
Huismus	a	Vogels (Artikel 3.1 Wnb)	N	1	3.1 lid 1,2 en 4.	Verricht onderzoek naar aanwezigheid van broedplaatsen huismus in de kapschuur (figuur 5). Indien aanwezig dan zal er een ontheffing aangevraagd moeten worden.
Gierzwaluw	m	Vogels (Artikel 3.1 Wnb)	N	1	3.1 lid 1,2 en 4.	Verricht onderzoek naar aanwezigheid van broedplaatsen gierzwaluw bij de woningen in vak B. Indien aanwezig dan zal er een ontheffing aangevraagd moeten worden.
Vleermuizen	m	Habitatrichtlijn (Artikel 3.5 Wnb)	Kr, P, W	1	3.5 lid 1,2 en 4.	Verricht onderzoek naar vleermuizen bij de woningen uit vak B.

Figuur 6: toetsing aan Wet natuurbescherming

¹ a = beschermde functie aangetroffen, m = beschermde functie mogelijk aanwezig

² N = nestplaats, F= foerageergebied, V= Voortplantingsbiotoop, L= Landbiotoop, Kr= Kraamverblijf, P= Paarverblijf, W= Winterverblijf ³ zoals omschreven in paragraaf 3.2

⁴ de beschermingsregimes zijn toegelicht in bijlage 2 van dit rapport.

Toelichting

Onderstaand is onderbouwd waarom bepaalde werkzaamheden tot welke overtredingen van de Wet Natuurbescherming kunnen leiden.

- Bij de het verwijderen van beplanting, slopen gebouwen en werken op de akker is er kans op overtreding van artikel 3.1 lid 1,2 en 4 van de Wnb voor vogels met een niet-jaarrond beschermd nest. Als er nesten van vogels aanwezig zijn binnen het projectgebied ten tijde van de werkzaamheden worden deze mogelijk beschadigd of vernietigd. Dit is niet toegestaan. Effecten kunnen voorkomen worden door buiten het broedseizoen te werken.
- Indien de watergangen uit projectgebied moeten worden gedempt dan kan het leefgebied vernietigd worden van heikikker en grote modderkruiper. Vernietigen van leefgebied van deze soorten is beschermd conform habitatrichtlijn voor de heikikker (artikel 3.5) en van de grote modderkruiper onder artikel 3.10.
- Door het realiseren van woningen op de akkers wordt het mogelijk foerageergebied van de das vernietigd. Hierdoor bestaat er de kans dat de dassen niet voldoende voedsel meer tot hun beschikking hebben. Dit kan dan leiden tot het verlaten van de burcht door de das en is een overtreding van artikel 3.10.
- Doordat de werkzaamheden naar verwachting pas na oktober 2017 plaatsvinden is de bunzing naar verwachting beschermd onder de Wet natuurbescherming. Door bomen te kappen met holtes bij de stamvoet en werkzaamheden rondom de boerderijen kan mogelijk een verblijfplaats van de bunzing worden vernietigd. Dit is een overtreding van artikel 3.10.
- Indien de kapschuur wordt gesloopt (zie figuur 5) worden nestplaatsen van de huismus. Dit is een overtreding van artikel 3.1 .
- De woningen in vak B zijn geschikt voor nestplaatsen van zowel huismus en gierzwaluw als alle typen verblijven voor vleermuizen. Indien deze woningen worden gesloopt wordt mogelijk artikel 3.1 voor vogels overtreden en artikel 3.5 voor vleermuizen.
- Vleermuizen, zoals de gewone en ruige dwergvleermuis kunnen foerageren langs de bosrand of rond houtige elementen (bijv. boomgroepen). Ook kunnen houtige, lijnvormige elementen (bijv. bomenrijen) dienen als vliegrouete. Het plaatsen van verlichting kan een verstorend effect sorteren op vliegroutes of foerageergebieden van vleermuizen en dient daarom voorkomen te worden. Dit kan door de te plaatsen verlichting zo af te stellen dat deze niet op houtige elementen schijnt.

Zorgplicht

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen:

Artikel 1.11, lid 1: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

Artikel 1.11, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:

- a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
- b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Afwijken van het advies

De adviezen in deze ecologische quickscan zijn opgesteld om te werken volgens de natuurwetgeving. Soms kan door externe factoren het advies echter niet volledig in het werk worden ingepast. Neem in dat geval contact op met een ecooloog om te onderzoeken of er andere passende maatregelen zijn waarbij conform de natuurwetgeving kan worden gewerkt. Afwijken van het advies is in sommige situaties mogelijk, maar altijd onder deskundige begeleiding.

Het uitsteken van beschermde planten, het vangen van beschermde dieren en het elders terugplaatsen gebeurt altijd onder begeleiding van en op aanwijzing van een ecologisch deskundig persoon met kennis van de betreffende soorten.

BRONNENLIJST

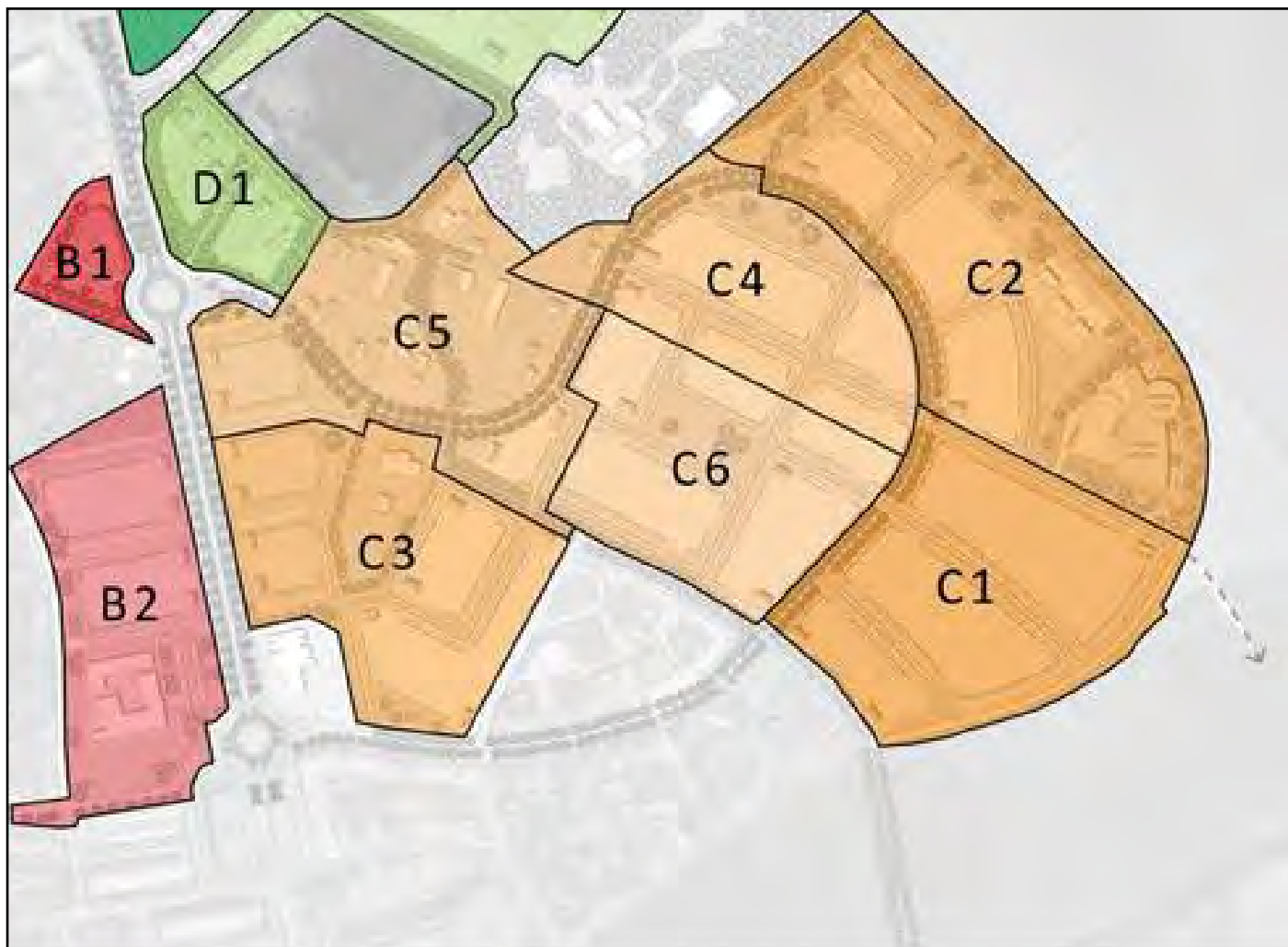
Literatuur

- H. Limpens (1997). *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*
- C. Harrisson (1977). *Elseviers broedvogelgids*
- Tirion Natuur (2001). *Gids van de vleermuizen van Europa*
- Soortenstandaard Das, geraadpleegd op 6 april 2017.
- Soortenstandaard Huismus, geraadpleegd op 6 april 2017.
- Geodataviewer Noord-Brabant, geraadpleegd op 28 maart 2017

Websites

- www.telmee.nl, geraadpleegd op 28 maart 2017.
- www.ravon.nl, geraadpleegd op 28 maart 2017.
- www.libellennet.nl, geraadpleegd op 28 maart 2017.
- www.zoogdiervereniging.nl, geraadpleegd op 28 maart 2017.

BIJLAGE 1 - KAART WERKZAAMHEDEN

Figuur: Globale weergave projectgebied nieuwe situatie. Vakken C en B zijn onderzocht (behoudens de woonhuizen, kassen en beplanting langs de Selissen).

BIJLAGE 2 - NATUURWETGEVING

Wet natuurbescherming

In de Wnb zijn meerdere wetten samengevoegd. Relevant zijn de samenvoegingen van de Natuurbeschermingwet 1998 die over beschermde gebieden gaat, de Boswet die over bescherming van houtopstanden gaat en de Flora- en faunawet die over de bescherming van soorten gaat. Al deze regels zijn al dan niet aangepast overgenomen in de Wnb. Wij toetsen een ingreep in een ecologische quickscan aan de Wnb en daardoor aan wat eerst drie wetten waren. Hieronder wordt een korte samenvatting weergegeven van de wet.

Soortbescherming

De Wet natuurbescherming kent drie algemene beschermingsregimes waarin de voorschriften van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en twee verdragen (Bern en Bonn) zijn geïmplementeerd. Aanvullende voorschriften zijn gesteld voor de dier- en plantensoorten die niet onder die specifieke voorschriften vallen, maar wel bescherming behoeven, dat zijn de andere soorten. In hoofdstuk 3 van de Wet natuurbescherming zijn de beschermingsregimes in drie aparte paragrafen neergelegd. Per beschermingsregime is bepaald welke verboden er gelden en onder welke voorwaarden ontheffing of vrijstelling kan worden verleend door het bevoegd gezag. In de onderstaande tabel is weergegeven op welke beschermingsregimes welke verboden van toepassing zijn.

Verbodsartikel	Lid	Toelichting
3.1 vogelrichtlijn	Lid 1	Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
	Lid 2*	Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
	Lid 3	Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
	Lid 4	Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
	Lid 5	Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.
3.5 habitatrichtlijn	Lid 1	Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
	Lid 2	Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
	Lid 3	Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
	Lid 4	Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

	Lid 5	Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
Artikel 3.10 andere soorten	Lid 1	Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet: a: opzettelijk te doden of te vangen; b: de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, c: vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

De bron van de wet is hier te vinden: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>

*Het verbod van het vernietigen of wegnemen van nesten geldt alleen tijdens het broedseizoen van de soorten die elk jaar een nieuw nest maken. De soorten die jaarlijks terug komen op het zelfde nest zijn jaar-rond beschermd. Specifiek gaat dit om vogels van categorie 1t/m 4 en de nesten van soorten in categorie 5 als er onvoldoende alternatieven zijn.

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honk-vast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben ge-broed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

De soorten die beschermd zijn staan in bijlage 3 weergegeven, hierbij wordt ook aangegeven welke vogels onder de categorieën vallen. Elke provincie heeft de mogelijkheid soorten die onder de andere soorten vallen vrij te stellen. De vrijgestelde soorten staan in bijlage 4 weergegeven.

Beschermde gebieden

In europa is een netwerk van beschermde gebieden opgezet. Dit zijn de zogenoemde Natura 2000-gebieden. Deze gebieden zijn in de Wnb zwaar beschermd. Volgens de Wnb is het volgens artikel 2.7 lid 2 verbo-den zonder vergunning projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instand-houdingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

Dit geldt ook voor projecten die fysiek buiten het Natura 2000-gebied gelegen zijn maar wel een effect kun-nen hebben op het gebied (externe werking).

Beschermde houtopstanden

In de Wnb is het conform artikel 4.2 verboden houtopstanden te kappen buiten de bebouwde kom houtop-standen grenzen zonder hier vooraf een melding van te maken aan het bevoegd gezag.

Deze regel geldt niet voor :

- a. houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom;
- b. houtopstanden op erven of in tuinen;
- c. fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- d. naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- e. kweekgoed;
- f. uit populieren of wilgen bestaande:
 - 1°. wegbeplantingen;
 - 2°. beplantingen langs waterwegen, en
 - 3°. eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- g. het dunnen van een houtopstand;
- h. uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
 - 1°. ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - 2°. bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
 - 3°. zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. In de wet heet dit de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het netwerk moet natuurgebieden beter verbinden met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. In het Natuurnetwerk Nederland liggen:

- bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken;
- gebieden waar nieuwe natuur aangelegd wordt;
- landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer;
- ruim 6 miljoen hectare grote wateren: meren, rivieren, de kustzone van de Noordzee en de Waddenzee;
- alle Natura 2000-gebieden.

Vanaf 2014 zijn de provincies verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland. De ligging en bescherming van de NNN is vastgelegd in de provinciale Structuurvisie, welke door de gemeentes wordt uitgewerkt in bestemmingsplannen, conform de Wet Ruimtelijke Ordening.

BIJLAGE 3 - BESCHERMDE SOORTEN WNB

Tabellen nieuwe wet Natuurbescherming

Aan de indeling van de regels van de Wnb (bijlage 2) zitten verschillende soortenlijsten gekoppeld. Namelijk 3.1. vogelrichtlijnsoorten, 3.5 habitatrichtlijnsoorten en 3.10 andere soorten.

Artikel 3.1 Vogelrichtlijnsoorten.

Dit zijn alle van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten in artikel 1 van de Vogelrichtlijn. Deze worden hieronder niet allemaal specifiek benoemd. Hieronder wordt alleen ingegaan op de uitzonderingen en dat zijn de vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten van de categorieën 1 t/m 4 en bij uitzondering categorie 5-vogels.

Nederlandse naam	Bescherming	Nederlandse naam	Bescherming
steenuil	Categorie 1	eidereend	Categorie 5
gierzwaluw	Categorie 2	ekster	Categorie 5
huismus	Categorie 2	gekraagde roodstaart	Categorie 5
roek	Categorie 2	glanskop	Categorie 5
grote gele kwikstaart	Categorie 3	grauwe vliegenvanger	Categorie 5
kerkuil	Categorie 3	groene specht	Categorie 5
oehoe	Categorie 3	ijsvogel	Categorie 5
ooievaar	Categorie 3	kleine bonte specht	Categorie 5
slechtvalk	Categorie 3	kleine vliegenvanger	Categorie 5
boomvalk	Categorie 4	koolmees	Categorie 5
buizerd	Categorie 4	kortsnavelboomkruiper	Categorie 5
havik	Categorie 4	oeverzwaluw	Categorie 5
ransuil	Categorie 4	pimpelmees	Categorie 5
sperwer	Categorie 4	raaf	Categorie 5
wespendief	Categorie 4	ruigpootuil	Categorie 5
zwarte wouw	Categorie 4	spreeuw	Categorie 5
blauwe reiger	Categorie 5	tapuit	Categorie 5
boerenzwaluw	Categorie 5	torenavalk	Categorie 5
bonte vliegenvanger	Categorie 5	zeearend	Categorie 5
boomklever	Categorie 5	zwarte kraai	Categorie 5
boomkruiper	Categorie 5	zwarte mees	Categorie 5
bosuil	Categorie 5	zwarte roodstaart	Categorie 5
brilduiker	Categorie 5	zwarte specht	Categorie 5
draaihals	Categorie 5		

Artikel 3.5 Habitrichtlijnsoorten:

Onder artikel 3.5 vallen naast habitrichtlijnsoorten ook soorten uit Bern I, Bern II en Bon I. Hieronder vallen ook vogels. Echter voor de vogels van Bern II gelden dezelfde regels als genoemd onder de vogelrichtlijn daarom worden deze soorten hieronder niet specifiek benoemd.

De volgende soorten zijn strikt beschermd:

Soort	Soort	Soort	Soort	Soort
Apollovlinder	Gestreepte dolfijn	Heikikker	Noordse vinvis	Tijmblauwtje
Bataafse stroommossel	Gestreepte waterroofkever	Heldenbok	Noordse vleermuis	Tuimelaar
Bechsteins vleermuis	Gevlekte witsnuitlibel	Hille	Noordse winterjuffer	Tweekleurige vleermuis
Bever	Gewone baardvleermuis	Houting	Noordse woelmuis	Vale vleermuis
Boomkikker	Gewone dolfijn	Ingekorven vleermuis	Oostelijke witsnuitlibel	Vermiljoenkever
Bosvleermuis	Gewone dwergvleermuis	Juchtleerkever	Orca	Vroedmeesterpad
Boszandoog	Gewone grootoorvleermuis	Kamsalamander	Otter	Walrus
Brandts vleermuis	Gewone spitsdolfijn	Kemps' zeeschildpad	Pimpernelblauwtje	Watervleermuis
Brede geelrandwaterroofkever	Gewone vinvis	Kleine dwergvleermuis*	Platte schijfhoren	Wilde kat*
Bronslibel	Gladde slang	Kleine hoefijzerneus	Poelkikker	Witflankdolfijn
Bruinvis	Griend	Kleine zwaardwalvis	Potvis	Witsnuitdolfijn
Bultrug	Grijze dolfijn	Knoflookpad	Rivierrombout	Witte dolfijn
Dikkopschildpad	Grijze grootoorvleermuis	Kruipend moeras-schermer	Rosse vleermuis	Wolf*
Donker pimpernelblauwtje	Groene glazenmaker	Laatvlieger	Rugstreeppad	Zandhagedis
Drijvende waterweegbree	Groenknolorchis	Lederschildpad	Ruige dwergvleermuis	Zilverstreephoobeestje
Dwergpotvis	Grote hoefijzerneus	Lynx	Sierlijke witsnuitlibel	Zomerschroeforchis
Dwergvinvis	Grote rosse vleermuis	Meervleermuis	Soepschildpad	
Franjestaart	Grote vuurvlinder	Mopsvleermuis	Spitsdolfijn van Gray	
Gaffellibel	Hamster	Muurhagedis	Steur	
Geelbuikvuurpad	Hazelmuis	Narwal	Teunisbloempijlstaart	

*= niet opgenomen in bijlage 3 Memorie van Toelichting, maar wel op lijst Habitrichtlijn Bijlage IV.

Artikel 3.10 Andere soorten. Hieronder vallen soorten genoemd in onderdeel A en onderdeel B bij de Wnb.

Sommige van deze soorten zijn vrijgesteld bij ruimtelijke ontwikkeling of bestendig beheer en onderhoud. Dat verschilt per provincie. In bijlage 4 is hiervan een overzicht te vinden.

Soort	Soort	Soort	Soort	Soort	Soort
Aardbeivlinder	Bruine kikker	Gewone bosspitsmuis	Karthuizeranjer	Naaldenkervel	Veenbesblauwtje
Aardmuis	Bruinrode wespenorchis	Gewone bronlibel	Karwijselie	Ondergrondse woelmuis	Veenbesparelmoervlinder
Adder	Bunzing	Gewone pad	Kempense heidelibel	Pijlscheefkelk	Veenbloembies
Akkerboterbloem	Damhert	Gewone zeehond	Kleine ereprijs	Pimpernelblauwtje	Veenhooibeestje
Akkerdoornzaad	Das	Glad biggenkruid	Kleine heivlinder	Ree	Veldmuis
Akkerogentroost	Dennenorchis	Gladde zegge	Kleine ijsvogelvlinder	Ringslang	Veldparelmoervlinder
Alpenwatersalamander	Donker pimpernelblauwtje	Grijze zeehond	Kleine Schorseneer	Roggelelie	Veldspitsmuis
Beekdonderpad	Donkere waterjuffer	Groene nachtorchis	Kleine watersalamander	Rood peperboom-pje	Vinpootsalamander
Beekkrombout	Dreps	Groensteel	Kleine wolfsmelk	Rosse woelmuis	Vliegend hert
Beekprik	Duinparelmoervlinder	Groot spiegelklokje	Kluwenklokje	Rozenkransje	Vliegenorchis
Beklierde ogen-troost	Dwergmuis	Grote bosaardbei	Knollathyrus	Ruw parelzaad	Vos
Berggamander	Dwergspitsmuis	Grote bosmuis	Knolspirea	Scherpkruid	Vroege ereprijs
Bergnatchorchis	Echte gamander	Grote leeuwenkluuw	Kommavlinder	Schubvaren	Vuursalamander
Blaasvaren	Edelhert	Grote modderkruiper	Konijn	Schubzegge	Waterspitsmuis
Blauw guichelheil	Eekhoorn	Grote parelmoervlinder	Korensla	Sleedoorpage	Wezel
Bokkenorchis	Egel	Grote vos	Kranskarwij	Smalle raai	Wild zwijn
Boommarter	Eikelmuis	Grote vuurvlinder	Kruiptijm	Speerwaterjuffer	Wilde averuit
Bosbeekjuffer	Elrits	Grote weerschijnvlinder	Kwabaal	Spiegeldikkopje	Wilde ridderspoor
Bosboterbloem	Europese rivierkreeft	Haas	Lange zonnedaauw	Spits havikskruid	Wilde weit
Bosdravik	Franjgentiaan	Hazelworm	Levendbarende hagedis	Steenbraam	Woelrat
Bosmuis	Geelgroene wespenorchis	Hermelijn	Liggende ereprijs	Steenmarter	Wolfskers
Bosparelmoervlinder	Gentiaanblauwtje	Honingorchis	Meerkikker	Stijve wolfsmelk	Zandwolfsmelk

BIJLAGE 4 - VRIJGESTELDE SOORTEN

In afwijking van artikel 3.10, eerste lid, van de wet gelden de in dat lid opgenomen verboden niet voor de soorten hieronder genoemd, mits het gaat om handelingen die worden verricht in verband met:

- de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting;
- de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- bestendig gebruik.

Soort/Provincie	Friesland	Groningen	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord-Holland	Zuid-Holland	Flevoland	Zeeland	Noord-Brabant	Limburg
Aardmuis	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x
Bosmuis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing	x	x		x	x	x		x	x	x		x
Dwergmuis	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x
Dwergspitsmuis	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x
Egel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone bosspitsmuis	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x
Haas	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hermelijn	x	x		x	x	x		x	x	x		x
Huisspitsmuis	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x
Konijn	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ondergrondse woelmuis	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x
Ree	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x
Steenmarter	x											
Tweekleurige bosspitsmuis	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x
Veldmuis	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x
Vos	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel	x	x		x	x	x		x	x	x		x
Wild zwijn											x	
Woelrat	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x
Bastaardkikker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bruine kikker	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kleine watersalamander	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Meerkikker	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x

BIJLAGE 5 - EFFECTEN N2000

Storingsfactor	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Stuifzandheiden met struikhei	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zandverstuivingen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zeer zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zwakgebufferde vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Zure vennen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vochtige heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Droge heiden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Blauwgraslanden	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Actieve hoogvenen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Pioniervegetaties met snavelbiezen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Galigaanmoerassen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Oude eikenbossen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
*Vochtige alluviale bossen																				
Drijvende waterweegbree	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Gestreepte waterroofofkever	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kamsalamander	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kleine modderkruiper	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Dodaars (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Roodborsttapuit (broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Taigarietgans (niet-broedvogel)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Figuur: Effectenindicator Kampina en Oisterwijkse vennen (Bron: Synbioses.nl)